

Ministerstvo životního prostředí ČR
ministr Mgr. Richard Brabec

Věc: Žádost o informace

V Plzni a Českých Budějovicích dne 10. 11. 2016

Vážený pane ministře,

reagujeme na Vaše veřejné vyjádření (10. 6. 2016, PRAHA - Ekolist.cz):

Ministr životního prostředí Richard Brabec sděluje : doba vodního blahobytu skončila, musíme se připravit na sucho a varuje, že dopady sucha mohou být velmi nepříjemné. Může přijít nedostatek pitné vody, sucho se podepíše na nižší úrodě, ale dotkne se i energetiky a průmyslu, kde se voda často využívá pro chlazení a jiné procesy. Důsledkem sucha je i snížená kvalita povrchových vod, méně vody v tocích ohrožuje vodní a na vodu vázané ekosystémy. Je to komplexní problém, který je potřeba řešit vějířem opatření. Připravuje se nebo v nedávné době byla schválena řada strategických a legislativních dokumentů.“

Ve vztahu k Vašemu veřejnému vyjádření (viz výše) si Vás dovoluujeme upozornit na skutečnost, že nereagujete na ekologickou katastrofu v Národním parku Šumava (dále jen NPŠ), která vznikla jako důsledek nezodpovědného rozhodování Vašeho úřadu ve věci bezzásahovosti, vydáním opatření č. j. 48452/ENV/07, kterým bylo „legalizováno“ nezpracování 140.000,- m³ kalamitní dřevní hmoty. Rozhodnutím MŽP ze dne 30. 1. 2008, kterým byla udělena NPŠ výjimka ze zákonné povinnosti zalesnit holiny, kdy lhůta pro zalesnění holin byla prodloužena ze dvou na 30 let a další skutečnosti. Ekologická katastrofa v NPŠ a ekologické škody jsou v současné době v rozsahu přibližně 100 miliard Kč.

Pro Vaši informaci odkazujeme na narušení lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcem v letech 1868 až 1876, kdy došlo k poškození šumavských lesů na ploše 11.000 ha (dle Pfeffera z roku 1947), v současné době se jedná o přibližně 20.000 ha (podle P. Martana 25.000 ha) poškozených lesů NPŠ. Bylo prokázáno, že poškozené šumavské lesy významně ovlivnily maximální a minimální odtoky.

Minimální stavy (průtoky) vody Vltavy v Českých Budějovicích se po větrné a kůrovcové kalamitě na Šumavě snižovaly:

z -18,6 cm v letech 1859 až 1868 na -18,0 cm v letech 1869 až 1870, -24,25 v letech 1871 až 1874, -30,70 v letech 1875 až 1884, -46,33 v letech 1885 až 1890, - 63,40 v letech 1891 až 1900, - 65,80 v letech 1901 až 1910, - 67,20 v letech 1911 až 1920 pod normálem (382,64 cm), (J. Šonka).

Maximální stavy vody (průtoky) Vltavy v Českých Budějovicích se se po větrné a kůrovcové kalamitě na Šumavě zvyšovaly:

z +128,30 cm v letech 1859 až 1868 na +137,00 v letech 1869 až 1870, +123,75 v letech 1871 až 1874, +190,80 v letech 1875 až 1884, +187,00 v letech 1885 až 1890, +180,30 v letech 1891 až 1900, +144,40 v letech 1901 až 1910, +138,00 v letech 1911 až 1920 (J. Šonka). Značné škody způsobené velkou povodní v roce 1890 byly dle J. Šonky i důsledkem poškození šumavských lesů v letech 1868 až 1878.

Již v roce 2008 byla prokázána znaleckým posudkem pro Policii ČR ekologická škoda ve výši 32 miliard Kč, kdy pouze škoda na hydricko-vodohospodářské funkci lesa byla ve výši 6.512.179.896,- Kč. V současné době lze škodu na hydricko-vodohospodářské funkci lesa v NP Šumava odhadnout na 15 až 20 miliard Kč.

V souladu se zákonem č. 106/1991 Sb., v platném znění (popř. v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb.), žádáme o poskytnutí následujících informací:

1. Jaké strategické a legislativní dokumenty Vašeho úřadu řeší ekologickou katastrofu v NP Šumava?

2. Zjistil Váš úřad popř. Česká inspekce životního prostředí škody na hydricko-vodohospodářské funkci lesů NP Šumava?

3. Kdo je zodpovědný za škody na hydricko-vodohospodářské funkci lesů NP Šumava?

4. Jaká opatření přijme Váš úřad k odstranění ekologických škod na lesích NP Šumava?

Přílohy prokazující ekologickou katastrofu v NP Šumava:

- fotodokumentace – zničené šumavské lesy
- Šumava usychající (Mgr. Janout)

Na vědomí: pan prezident ČR
pan předseda vlády ČR
pan předseda Parlamentu ČR
pan předseda Senátu ČR

Ing. Jaroslav Novák a Ing. Karel Simon
místopředseda a člen výboru Hnutí život z. s.

Národní park Šumava

k rukám pana ředitele

V Plzni a Českých Budějovicích dne 10. 11. 2016

Věc: žádost o informace

Vážený pane řediteli,

pro media jste uvedl, že NP Šumava začal používat nové postupy při výchově části lesů, aby se v nich v budoucnosti nezasahovalo. NP kácí stromy v uměle vysazených smrkových monokulturách, aby tím simuloval podmínky přirozeného lesa, viz:

„Je třeba se inspirovat přírodou. Díky tomu, že je na Šumavě ponecháno bezmála 25 procent plochy bez zásahu, dnes vidíme, jak se les sám obnovuje. Příroda nepoužívá měřidla a tak je přirozená obnova nesouměrná, nejsou tu žádná stromořadí. Někde je vidět jediný stromek, kolem něhož není v okruhu deseti nebo dvanácti metrů jiný. Jinde jsou zase vidět velmi husté shluky desítek větších nebo menších stromků, které mezi sebou vedou lítý boj o život. Všude je navíc znatelná hustá bylinná vegetace a to je základ zdravého, stabilního porostu,“ vysvětluje profesor Jakub Hruška, který je jedním z propagátorů „nesouměrných“ probírek v mladých porostech.“

„Jenom takový les dá šanci i méně průbojným dřevinám, jako jsou na Šumavě buky nebo jedle. Je tu více pionýrských dřevin tedy jeřábů nebo bříz. Imitovat přírodní postupy je možné i v hospodářském lese, ale ještě důležitější to je v lesích národních parků, kterých bude většina v budoucnosti převedena do ryze přírodního režimu,“ doplňuje.

Současné zásahy v mladých lesních porostech NP Šumava tak vypadají jinak, než v jiných lesích. Probírky s variabilní intenzitou znamenají to, že v některých částech se vykácí méně stromů, jinde více a především v nich vznikají tak zvané „díry“.

„To jsou místa, kde se nechá jen minimum stromů. Ty propustí na zem mnohem více světla, ale současně mohou růst osamoceně a budou se svým vzhledem podobat solitérům. Podobným těm, které známe třeba z Knížecích plání. Navíc se zde ponechává několik stojících pahýlů, které zajistí přítomnost mrtvého dřeva. To je další rozdíl od zásahů v běžném hospodářském lese. Mrtvé dřevo poskytuje prostor a útočiště dalším organismům, hmyzu, houbám i ptákům. Díry mohou sloužit například i tetřevům, kteří souvislý hustý les nevyhledávají,“ uvádí náměstek Jan Kozel.

Lesy NP Šumava po současných zásazích k výrobě „divočiny“:

„V právě projednávaném plánu péče máme stanovený prostor, který chceme připravit na ponechání přírodním zákonům za cca 15 let. Takže v mladých porostech tohoto prostoru – tam, kde bylo hojně sázeno - připravíme původně hospodářsky vysázený les na budoucí převod do ryze přírodního managementu. Naše zisky z lesa tak budou pravděpodobně rok od roku klesat a tak bude nutné přemýšlet nad jinou formou financování naší Správy," zakončuje ředitel Hubený.

Foto: Správa NP Šumava

Žádost o informace

V souladu se zákonem č. 106/1991 Sb., v platném znění (popř. v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb.), žádáme o poskytnutí následujících informací:

1. Na základě jakého ustanovení platného Plánu péče (popř. platného Lesního hospodářského plánu) provádí NP Šuma zásahy v lesních porostech?
2. Kdy a kým byla zpracována EIA ve věci nového přístupu ve výchově lesních porostů v NP Šumava?
3. Jak ovlivní uvedené pěstební zásahy v lesích NP Šumava hydricko-vodohospodářské funkce lesů NP Šumava?
4. Na základě jakého ustanovení právních předpisů je oprávněno vedení NP cíleně vytvářet škody na produkci kyslíku (klimaticko-produkční funkci lesů)?
5. Je ve veřejném zájmu při péči o les výše uvedenými zásahy zhoršovat stav lesa tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí.
6. Na základě jakého ustanovení Nařízení vlády ze dne 20. března č. 163/1991 Sb., měníte lesní porosty na solitéry a mrtvé dřevo (viz text a fotodokumentace NP)?
7. Na základě jakého publikovaného pojednání o „nesouměrných“ probírkách v mladých lesních porostech profesora Hrušky NP započal tuto metodu uplatňovat?

Porušování právních předpisů v NP Šumava

1) Nařízením vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 Sb., byl zřízen Národní park Šumava a byly stanoveny podmínky jeho ochrany.

Od roku 1991 do konce roku 2015 se v šumavských lesích NP nachází více než 20.000 ha (dle zjištění p. Martana se jedná o 25. 000) odumřelých lesních porostů (1,75 miliónů odumřelých stromů), vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněných holin.

V § 2 odst. 1 citovaného nařízení vlády je mj. uvedeno, že posláním NP je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny (Přírodní prostředí zobrazuje 9 podkategorií a to je Biosféra, Fyzikální pole, Klima, Lesy, Ovzduší, Půda a horninové prostředí, Pojmy prostředí, Povrchové a podzemní vody a Země.). Více jak 20.000 ha odumřelých lesních porostů, vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněných holin je prokazatelným zhoršením přírodního prostředí a v rozporu s posláním NP (porušením § 2 odst. 1 Nařízení vlády č. 163/1991 Sb.), což je zachování nebo zlepšení přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny.

Hluboké šumavské hvozdy (typický vzhled krajiny), které měly být chráněny pro jejich jedinečnost a cennost, nahradily mrtvé lesy, torza jednotlivých souší a kůrovcové holiny.

V § 2 odst. 2 Nařízen vlády č. 163 je uvedeno, že hospodářské a jiné využití (bezzásahovost) NP musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1. Rozsáhlé odumřelé lesní porosty, plochy po kůrovcových těžbách a holiny v NP prokazatelně zhoršují přírodní poměry v NP.

Prosazování bezzásahovosti (bez opory v zákoně) po roce 2005 a opatření MŽP č. j. 48452/ENV/07, kterým byla prodloužena zákonná povinnost zpracovat do 30. 6. 2007 (dle zákona do 30. 6. běžného roku) zpracovat veškerou kalamitní hmotu vhodnou pro rozvoj kůrovců do 31. 12. 2007. To vedlo ke zhoršení přírodního prostředí a přírodních poměrů na rozsáhlém území šumavských lesů a k současné ekologické katastrofě. Dovolíme si uvést, že Váš úřad vydal opatření č. j. 48452/ENV/07, kterým prodloužil zákonnou povinnost, která byla stanovena do 30. 6. 2007 (dle zákona do 30. 6. běžného roku) zpracovat veškerou dřevní hmotu vhodnou pro rozvoj kůrovců do 31. 12. 2007.

**2) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon):
lesy NP jsou lesy zvláštního určení nebo ochranné**

Z § 8 tohoto zákona vyplývá, že do kategorie lesů zvláštního určení se zařazují lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním.

Po roce 2000 MŽP zadalo zpracování odborného posudku Prof. Ing. Iljovi Vyskotovi, který v tomto posudku vyčíslil škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí ve výši přesahující 5 miliard Kč. MŽP na prokazatelné zhoršení životního a přírodního prostředí nereagovalo.

V roce 2008 zadala Policie ČR zpracovat znalecký posudek, kterým byla vyčíslena škoda na funkcích lesa jako složce životního prostředí ve výši 32,725 miliard Kč. Z toho funkce:

bioprodukční:	2.673.593.455,- Kč
ekologicko-stabilizační:	3.213.548.069,- Kč
hydricko - vodohospodářská:	6.512.179.896,- Kč
edaficko - půdoochranná:	6.908.146.613,- Kč
sociálně - rekreační:	6.561.266.679,- Kč
zdravotně - hygienická:	6.855.787.377,- Kč

Oba posudky byly zpracovány dle metodiky Prof. Vyskota a kol., tato metodika byla v roce 2003 zveřejněna ve Věstníku MŽP. Škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí lze vyčíslit i další metodikou.

V současné době lze škodu na funkcích lesa, jako složce životního prostředí, odhadnou cca na částku vyšší než 100 miliard Kč.

Dle § 11 odst. 2 tohoto zákona má vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinnost usilovat o to, aby funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale).

Tím, že NP Šumava a MŽP svou činností, popř. nečinností (orgán ochrany přírody je součástí NP Šumava a vykonává státní správu lesů ve své působnosti, včetně MŽP) zapříčinily odumření lesních porostů, vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a nezalesněné holiny na ploše přibližně 20 tis. ha, vznikla škoda na životním prostředí, kterou způsobili odpovědní pracovníci. *Skutečně je dle Vašeho názoru potenciál funkcí lesa (nenahraditelné složky životního prostředí) shodný u více jak 20.000 ha odumřelých lesních porostů (odumřelých 1,75 miliónů stromů), holin a ploch po kůrovcových těžbách (v důsledku bezzásahovosti a Vašeho opatření č. j. 48452/ENV/07), jako u stejných lesních porostů před rozhodnutím o bezzásahovosti a vydáním Vašeho opatření č. j. 48452/ENV/07?*

Dle § 11 odst. 3 tohoto zákona má vlastník lesa právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese (v lese zvláštního určení) vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Nesouhlas podle § 22 zákona o ochraně přírody a krajiny s ustanovením o zásazích proti škůdcům, popř. rozhodnutí o bezzásadových zónách vydaných orgány státní správy, vzniká újma na lesích, za kterou odpovídá dotčený orgán ochrany přírody.

Dle § 32 odst. 6 tohoto zákona je vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.

Dle § 31 odst. 6 tohoto zákona musí vlastník lesa zalesnit holiny na lesních pozemcích do dvou let od jejího vzniku. V roce 2009 MŽP v médiích uvedlo, že v NP Šumava se nachází více jak 800 ha starých nezalesněných holin. Rozhodnutím MŽP ze dne 30. 1. 2008 byla NP udělena výjimka ze zalesňovací povinnosti a to ve prospěch účelového hospodaření v lesích (odborně a právně nezdůvodněno). Dle tohoto rozhodnutí MŽP se lhůta pro zalesnění holin prodlužuje až na

30 let. Tyto informace nasvědčují tomu, že v NP se nachází stovky ha, přesněji tisíce ha holin, které nejsou zalesněny.

Dle § 32 odst. 6 tohoto zákona je vlastník lesa (nebo ten, kdo vykonává práva a povinnosti vlastníka) povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.

MŽP na zhoršení životního a přírodního prostředí fakticky nereaguje, přestože se již jedná o ekologickou katastrofu. Ač zákon deklaruje veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí, MŽP (včetně příslušného orgánu státní správy a vrchního státního dozoru) je prakticky nečinné. Dokonce to dochází tak daleko, že po roce 2007 se dozorová činnost zaměřila na drobné vlastníky lesa, obecní a městské lesy, kde fakticky bezvýznamné porušení povinností v ochraně funkcí lesů, jako složce životního prostředí, je pokutováno. Obrovské škody na životním a přírodním prostředí v NP Šumava však pro dozorové orgány nejsou prioritou.

3) Zákon č. 114 ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny

V § 15 odst. 2 je uvedeno, že veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. V komentáři k tomuto ustanovení je uvedeno, že vymezuje rámec pro veškerou činnost orgánů veřejné správy, včetně základní zásady, ze které vychází péče zajištěná státem o dané území.

V § 16 - Základní ochranné podmínky národních parků kde v odst. 1 je uvedeno, že na celém území národních parků je mj. zakázáno: písm. j) měnit stávající vodní režim pozemků, písm. o) měnit přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany národního parku.

Přibližně 20.000 ha holin, odumřelých lesních porostů a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách odporuje zachování a zlepšení přírodních poměrů, mění přírodní prostředí (včetně vodního režimu) a zároveň odporuje cílům uvedeným při vyhlášení NP. Uzákonění bezzásadového režimu odporuje všem výše uvedeným zákonným ustanovením.

Přibližně 20.000 ha holin, odumřelých lesních porostů a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách odporuje zachování a zlepšení přírodních poměrů a zároveň odporuje cílům uvedeným při vyhlášení NP.

V § 22 je uvedeno, že ustanovení o zásahu proti škůdcům lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody. Orgán ochrany přírody v rámci svého rozhodování (kladném i záporném) bere na sebe odpovědnost, že jeho rozhodnutí bude v souladu s jinými ustanoveními toho popř. jiného právního předpisu.

Orgán ochrany přírody v rámci svého rozhodování musí zvážit, zda nemůže dojít ke zhoršení nebo poškození přírodních prostředí a přírodních poměrů. Zároveň musí chránit veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale).

Odpovědní pracovníci orgánu ochrany přírody zejména po roce 2007 při vyhlásování bezzásadových území porušili výše uvedená ustanovení právních předpisů. Zvláštní posouzení si zaslouží Příklad ředitele NP č. 10 ze dne 31. 3. 2010, kterým bylo uloženo neprovádět opatření proti škůdcům.

Používání pojmů divočina, bezzásahovost, popř. přírodní procesy nemá žádné opodstatnění, nejsou uvedeny v právních předpisech. Při odpovědné ochraně lesa nevznikají žádné velké holiny, což potvrzuje rozsah zpracovaného kůrovcového dříví v roce 1990, kdy bylo zpracováno na celém území NP Šumava pouze 6.453,- m³, což je 0,1 m³ na 1 ha. Při skutečnosti ročního přírůstu 6 m³ na 1 ha je tvrzení zastánců bezzásadovosti absolutně nedůvodná. **Velké holiny po**

kůrovcových těžbách vznikly pouze a jen z důvodu vyhlášení bezzásadových území. Při odpovědné ochraně lesa zejména proti hmyzím škůdcům se podařilo po staletí zachovat šumavské lesy bez vzniku velkých holin. Staleté lesními porosty na Pramenech Vltavy, Trojmezí a dalších lokalitách byly toho dokladem. Tyto 200 až 400 let staré lesní porosty pamatovaly ještě takové osobnosti, jako byli Adalbert Stifter, Karel Klostermann. Pouze neznalostí nebo zlým úmyslem došlo k jejich zničení a ekologické katastrofě

4) Nařízení vlády č. 681/2004 byla vymezena Ptačí oblasti Šumava

Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ptáků - např.: Kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), Sýce rousného (*Aegolius funereus*) a Datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*). Výskyt těchto zvláště chráněné silně ohrožených druhů je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy. Biotop těchto silně ohrožených druhů by fakticky zničen jako důsledek nezákonných postupů konkrétních pracovníků NP a MŽP. **Poškozováním jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.**

5) Listina základních práv a svobod (2/1993 Sb.)

Jsme přesvědčeni, že dochází i k porušení Čl. 35 Listiny základních práv a svobod zejména ve vztahu k veřejnému zájmu na zachování a ochraně životního prostředí, včetně snižování škody z případných povodní.

Vytvoření bezzásadových zón mohlo být dobře vymyšleným byznysem. Přírodní procesy se staly zástěrkou pro obhájení vytváření bezzásadových zón. Po roce 2007 se tento záměr nějak vymkl a hledala se další zástěrka, našel se pojem divočina. Vyčíslené škody, např. při prodeji kůrovcového dřeva ve výši cca 139 mil. Kč za rok 2010, nemusí činit tento „byznys“ tak nepravděpodobným. Domnívám se, že i předložené návrhy zákona o NP Šumava bez zhodnocení současného stavu přírodního a životního prostředí a přírodních poměrů, přispějí k legalizaci tohoto stavu.

Nikdo nemluví o tom, že na ploše 20.000 ha došlo k odumření nebo k vytěžení vzrostlých lesních porostů (což činí 36% nebo 42 % rozlohy NP Šumava). Hrozí větší škody z povodní, budou se uvolňovat stovky tisíc tun uhlíku do ovzduší ve formě CO₂. Přitom v současných dnech se objevila zpráva o výskytu uhlíku v ovzduší se závěrem, že stav je kritický. Bylo by možné pokračovat...

Ing. Karel Simon
soudní znalec v oboru lesní hospodářství,
odvětví funkce lesů v krajinném (přírodním a životním) prostředí

Lesy národních parků

(1) Lesy v národním parku nelze zařazovat do kategorie lesů hospodářských;¹¹⁾ ustanovení o zásazích proti škůdcům¹²⁾ a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod³⁾ lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

Ptačí oblast Šumava vymezená Nařízením vlády č. 681/2004 Sb.

Cílem ptačí oblasti Šumava je zachování a obnova ekosystémů významné pro § 50

Nařízení vlády č. 681/2004 byla vymezena Ptačí oblasti Šumava.

Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ptáků - např.: Kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), Sýce rousného (*Aegolius funereus*) a Datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*). Výskyt těchto zvláště chráněné silně ohrožených druhů je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy. Biotop těchto silně ohrožených druhů by fakticky zničen jako důsledek nezákonných postupů konkrétních pracovníků NP a MŽP. **Poškozením jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.**

§ 16, (1) Na celém území národních parků je zakázáno, **j)** měnit stávající vodní režim pozemků, **o)** měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany NP

Plochy odumřelých lesních porostů a rozsáhlé kůrovcové holiny mají negativní vliv na stav biotopů výše uvedených druhů ptáků (popř. dalších druhů chráněných nařízením vlády č. 681/2004). Uvedené druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů. **Poškozením jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.**

§ 2, (1) Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí.

(2) Hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1.

(1) Každý si musí počínat tak, aby nedocházelo k ohrožování nebo poškození lesů, jakož i objektů a zařízení sloužících hospodaření v lese.

(2) Vlastník lesa je povinen usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.

(3) Vlastník lesa má právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Orgán státní správy může uložit úhradu této náhrady osobám, v jejichž zájmu o tomto omezení rozhodl.

V materiálu „Škody na životním a přírodním prostředí jako přímý důsledek bezzásadovosti v NP Šumava“ jsou skutečnosti, dle kterých dochází zhoršením přírodních poměrů k reálným rizikům (vyšším škodám) v případě budoucích povodní a to na základě chybných rozhodnutí konkrétních odpovědných pracovníků, kdy někteří občané by mohli být dotčeni na svých právech zaručených Čl. 35 Listiny základních práv a svobod (2/1993 Sb.)

Upozorňuje na skutečnost, že celé území NP Šumava je zahrnuto do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a fakticky odpovídá hranicím CHKO Šumava (nařízením vlády č.

40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). Zde byl veřejný zájem poškozen nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Z tohoto ustanovení zákona jednoznačně vyplývá, že veřejným zájmem je zlepšení a ochrana životního prostředí, včetně plnění mimoprodukčních funkcí lesa.

Nařízením vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 Sb. byl zřízen Národní park Šumava a zároveň byly stanoveny podmínky jeho ochrany

§ 2, (1) Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující přírodní prostředí.

(2) Hospodářské a jiné využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů podle odstavce 1.

§ 9 Péče o les, (1) Cílem všech opatření v lesním hospodářství národního parku je dosažení přirozené skladby porostů zcela odpovídající danému stanovišti.

(2) Lesy na území národního parku se vyhlásí za lesy zvláštního určení,⁵⁾ pokud svým charakterem nesplňují kritéria pro vyhlášení za lesy ochranné. V lesích národního parku se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu zpracovaného v souladu s posláním národního parku (§ 2).

(3) V lesních hospodářských plánech na území

1. zóny se uplatňují jen pěstební a těžební zásahy dohodnuté s orgánem státní ochrany přírody, které zajišťují udržení nebo obnovu samořídících schopností lesního ekosystému, při omezeném využití technických prostředků. Je zakázáno používat pesticidy, průmyslová hnojiva a skladovat chemické přípravky jakéhokoliv druhu s výjimkou mimořádných okolností a nepředvídaných škod, kdy je nutno učinit potřebná opatření,⁶⁾ a to po předchozím souhlasu orgánu státní ochrany přírody.

(4) V lesích na území 2. a 3. zóny se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu; v zájmu ochrany genofondu se podle potřeby může prodloužit doba obmýtlí a délka obnovní doby. Při obnově porostů je nutno zajistit a využívat především přirozenou skladbu dřevin a přirozenou obnovu lesa. Připouští se použití běžné těžební technologie s vyloučením těžkých těžebních strojů.

Zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)

§ 1: Účelem tohoto zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm.

§ 2 Pro účely tohoto zákona se rozumí, b) funkcemi lesa přínosy podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční,

§ 8, (1) Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se

c) na území národních parků a národních přírodních rezervací. 5)

(2) Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním.

§ 11 Základní povinnosti, (1) Každý si musí počínat tak, aby nedocházelo k ohrožování nebo poškozování lesů, jakož i objektů a zařízení sloužících hospodaření v lese.

(2) Vlastník lesa je povinen usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.

(3) Vlastník lesa má právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Orgán státní správy může uložit úhradu této náhrady osobám, v jejichž zájmu o tomto omezení rozhodl.

§ 31 Obnova a výchova lesních porostů (1) Vlastník lesa je povinen obnovovat lesní porosty stanovištně vhodnými dřevinami a vychovávat je včas a soustavně tak, aby se zlepšoval jejich stav, zvyšovala jejich odolnost a zlepšovalo plnění funkcí lesa. Ve vhodných podmínkách je žádoucí využívat přirozené obnovy; přirozené obnovy nelze použít v porostech geneticky nevhodných.

(6) Holina na lesních pozemcích musí být zalesněna do dvou let a lesní porosty na ní zajištěny do sedmi let od jejího vzniku; v odůvodněných případech může orgán státní správy lesů při schvalování plánu nebo při zpracování osnovy nebo na žádost vlastníka lesa povolit lhůtu delší. Na povolení této delší lhůty se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

Zákon č. 114 ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny

§ 15 Národní parky

(1) Rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam, lze vyhlásit za národní parky.

(2) Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením.

(3) Národní parky, jejich poslání a bližší ochranné podmínky se vyhláší zákonem.

§ 22 Lesy národních parků

(1) Lesy v národním parku nelze zařazovat do kategorie lesů hospodářských;¹⁾ ustanovení o zásazích proti škůdcům²⁾ a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod³⁾ lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

Ptačí oblast Šumava vymezená Nařízením vlády č. 681/2004 Sb.

Cílem ptačí oblasti Šumava je zachování a obnova ekosystémů významné pro

§ 50 Základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů

(1) Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Vybrané živočichy, kteří jsou chráněni i uhynulí, stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(2) Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemisťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla.

(3) Ochrana podle tohoto zákona se nevztahuje na případy, kdy je zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů prokazatelně nezbytný v důsledku běžného obhospodařování nemovitostí nebo jiného majetku anebo z důvodů hygienických. V těchto případech je ke způsobu a době zásahu nutné předchodí stanovisko orgánu ochrany přírody, který může uložit náhradní ochranné opatření, například záchranný přenos živočichů.

(4) Ustanovení odstavce 3 neplatí pro druhy silně a kriticky ohrožené

Opatření ke zlepšování přírodního prostředí

(1) Vlastníci a nájemci pozemků zlepšují podle svých možností stav dochovaného přírodního a krajinného prostředí za účelem zachování druhového bohatství přírody a udržení systému ekologické stability.

(2) K provádění péče o pozemky z důvodů ochrany přírody mohou uzavírat orgány ochrany přírody či obce s vlastníky či nájemci pozemků písemné dohody.

(3) Orgány ochrany přírody jsou oprávněny provádět samy či prostřednictvím jiného zásahy ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí podle odstavce 1, neučiní-li tak k výzvě orgánu ochrany přírody vlastník či nájemce pozemku sám, zejména pokud jde o ochranu zvláště chráněných částí přírody a významných krajinných prvků.

(4) Vlastníci a nájemci dotčených pozemků jsou povinni strpět provádění zásahů podle odstavce 3 a umožnit osobám, které je zajišťují, vstup na pozemky. Orgán ochrany přírody je povinen předem vyrozumět vlastníky či nájemce o rozsahu a době zásahu. Za případné škody vzniklé vlastníkům či nájemcům pozemků v souvislosti s těmito zásahy odpovídá orgán ochrany přírody, který zásahy nařídil. Tím není dotčena odpovědnost osob provádějících tyto zásahy.

§ 70 Účast občanů, (1) Ochrana přírody podle tohoto zákona se uskutečňuje za přímé účasti občanů, prostřednictvím jejich občanských sdružení a dobrovolných sborů či aktivit při orgánech ochrany přírody.

(2) Místně příslušná organizační jednotka občanského sdružení, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny (dále jen "občanské sdružení"), je oprávněna, pokud má právní subjektivitu, požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby byla předem informována o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona.

(3) Občanské sdružení je oprávněno za podmínek a v případech podle odstavce 2 účastnit se správního řízení, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů od zahájení řízení orgánu státní správy, který řízení zahájil; v tomto případě má postavení účastníka řízení.

§ 71 Účast obcí, (1) Obce se prostřednictvím svých orgánů zapojují do ochrany přírody a krajiny ve svých územních obvodech. Vyjadřují se zejména k vyhlášení a rušení zvláště chráněných území, památných stromů a jejich ochranných pásem.

(2) Orgány státní ochrany přírody jsou povinny spolupracovat s obcemi, předkládat jim požadované podklady a informace, poskytovat potřebná vysvětlení k zásahům do přírody i způsobům její ochrany, zejména pokud takové zásahy mohou nepříznivě ovlivnit prostředí v obci nebo omezit výkon práv jejích obyvatel.

(3) Obce jsou ve svém územním obvodu účastníkem řízení podle tohoto zákona, pokud v téže věci nerozhodují jako orgány ochrany přírody.

§ 72 Právo na informace v ochraně přírody a krajiny: Orgány, které vykonávají státní správu v ochraně přírody podle tohoto zákona a prováděcích předpisů, jsou povinny v rozsahu své působnosti vést přehled informací, který obsahuje zejména

a) normativní správní akty v ochraně přírody,

b) návrhy na zahájení správního

f) jiné důležité informace, které se vztahují k výkonu a řízení ochrany přírody známé příslušnému orgánu, zejména údaje o stavu a vývoji přírodního prostředí.

Listina základních práv a svobod (2/1993 Sb.)

Článek 35, **(1)** Každý má právo na příznivé životní prostředí., **(2)** Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.. **(3)** Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

Přímým důsledkem postupu konkrétních pracovníků orgánů ochrany přírody při uplatňování principu bezzásahovosti, divočiny a přírodních procesů jsou rozsáhlé škody, ač tyto pojmy nejsou součástí žádného ustanovení našeho právního předpisu. Naopak přírodní prostředí, přírodní poměry, les jsou pojmy, které jsou chráněny právními předpisy. V současné době je v šumavských lesích přibližně 20.000,- ha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a vytěžených ploch po kůrovcových těžbách a to jako přímý důsledek bezzásahovosti (kdy jedinou příčinou bylo nevydání souhlasu orgánu ochrany přírody, popř. bylo přímo rozhodnuto o vyhlášení bezzásahových území). Tento postup odpovědných pracovníků ochrany přírody odporuje ustanovením výše uvedeného nařízení vlády konkrétně § 2 a 9. Dle § 9 odst. Uvedeného nařízení vlády jsou lesy NP vyhlášeny za lesy zvláštního určení.

V důvodové zprávě k Nařízení vlády č. 163/1991 Sb., ze dne 20. března 1991 je mj. uvedeno, že území Šumavy patřilo k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Zřízením Národního parku Šumava a stanovením jeho ochranných podmínek mělo dojít jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem k omezení lesnických zájmů a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě.

Lesy byly před zřízením Národního parku Šumava (dále jen NP) lesnický obhospodařovány, byly relativně zdravé a byly součástí nejrozsáhlejšího střeoevropského lesního komplexu (Zelené plíce Evropy). Před zřízením NP Šumava byl respektován princip preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů. Např. za celý rok 1990 bylo zpracováno pouze 6.453,- m³ kůrovcového dříví na celém území NP, tj. 0,1 m³ kůrovcového dříví na 1 ha. Nerespektování tohoto základního principu ochrany lesa a vyhlášení bezzásahových území, včetně nezpracování části větrné kalamity po orkánu Kyrill, bylo příčinou obrovské kůrovcové kalamity. Např. jen za rok 2010 bylo v NP Šumava vytěženo 347.000,- m³ kůrovcového dříví, cca 10.000,- m³ kůrovcového dříví bylo vytěženo v lesích sousedících s NP (v přímém důsledku bezzásahovosti v NP Šumava) a minimálně stejné množství uschlo v bezzásahových územích. V roce 2010 odumřelo nebo bylo vytěženo kůrovcové dříví v rozsahu minimálně 700.000,- m³, což představuje 10.847 % kůrovcových těžeb a odumřelých lesních porostů oproti roku 1990. Bezzásahovost byla prosazována ihned po vyhlášení NP Šumava v roce 1991 a to z počátku na relativně menších územích, přesto v roce 1993 došlo ke kůrovcové kalamitě. Na nezbytnost zásahu proti kůrovcům upozornili pracovníci České inspekce životního prostředí s působností v ochraně lesa (dále jen ČIŽP). Na základě jejich podnětu bylo v roce 1993 zpracováno přibližně cca 20.000,- m³ kůrovcového dříví v I. zónách NP. V následném období však nepochopitelně bezzásahový režim pokračoval a to na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody. Po roce 2002 byla omezena dozorová činnost v ochraně lesa v NP Šumava a v roce 2008 dokonce musela významná část pracovníků ČIŽP v ochraně lesa opustit svá pracovní místa, z důvodu odlišných názorů na ochranu lesa v NP Šumava. V důsledku bezzásahovosti máme v současné době místo hlubokých šumavských zelených hvozdů přibližně 20.000,- ha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a

vytěžených ploch po kůrovcových těžbách. Tato obrovská devastace šumavských lesů a z toho vyplývající ekologická katastrofa nemá v historii Šumavy obdoby.

Největší známá a popsaná katastrofa Šumavy vznikla v letech 1868 až 1878 v důsledku větrné a kůrovcové kalamity, kdy se však jednalo o rozlohu pouze 11.000 ha lesa. Naši předkové (vlastníci lesů a lesníci) měli však enormní snahu poničené šumavské lesy co nejrychleji obnovit a napravit vzniklé škody. Bohužel **MŽP na základě požadavku vedení NP vydalo dne 30. 1. 2008 rozhodnutí, kterým udělilo výjimku NP ze zalesňovací povinnosti a zákonnou dvouletou lhůtu pro zalesnění holin prodloužilo až na 30 let.**

Negativní vliv změn lesních ekosystémů na hydrologický režim v NP Šumava byl prokázán již vědeckým pozorováním z let 1998-1999, popř. 2004, tuto skutečnost prokazuje i měření průtoků Vltavy z let 1859 až 1920 v Českých Budějovicích a v neposlední řadě i odborný materiál „Lesy a povodně“ ze dne 5. srpna 2006 zpracovaný Národním lesnickým komitétém na základě zadání MŽP. Plocha odumřelých lesních porostů, popřípadě bezlesí a vytěžených lesních porostů po kůrovcových těžbách o rozloze cca 20.000 ha významně ovlivňuje v současné době odtokové poměry daného území, což představuje zvýšení o 10 až 30 %. V době povodní má tato skutečnost vliv na rozsah případných škod. Bylo zjištěno, že vyrovnanost odtokových poměrů, nejnižší kulminační průtoky jsou dosahovány ve zdravém lese, ve kterém byly naměřeny nejmenší rozdíly mezi maximálními a minimálními průtoky v porovnání se suchým stojícím lesem a holinou.

Vláda ČR po povodních v roce 2002 prohlásila, že uskuteční veškerá možná opatření k eliminaci případných škod z následných povodní. Prosazováním principu bezzásahovosti zejména po roce 2007 fakticky došlo k opaku, než co prohlašovala a činila vláda. Je zde otázka, zda odpovědní pracovní prosazující bezzásahovost a odklad zalesňovací povinnosti v NP Šumava by neměli nést spoluzodpovědnost za případné budoucí škody v důsledku povodní. Prognózy publikované v letošním roce v médiích uvádí, že okolo roku 2030 by mělo východní Evropu postihnout sucho, je reálná možnost, že tato změna klimatu zasáhne i naši republiku.

Chtěli bychom upozornit na skutečnost, že celé území NP Šumava je zahrnuto do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a fakticky odpovídá hranicím CHKO Šumava (nařízením vlády č. 40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody). Bezzásahovost je prokazatelně v rozporu s tímto nařízením vlády. V roce 2008 jsem na základě požadavku Policie ČR zpracoval znalecký posudek ve věci poškozování životního prostředí v lesích (mj. dle oficiální metodiky MŽP).

Výše škody (újmy) na funkcích lesa jako složce životního prostředí činila 32,725 miliardy Kč, např. na hydricko-vodohospodářské funkci škoda činila 6,512 miliardy Kč. Rozsah škod na životním prostředí byl znaleckým posudkem odhadnut z rozlohy necelých 5.000,- ha lesa. V současné době je poškozeno přírodní prostředí na ploše cca 20.000 ha. Lze předpokládat, že výše škod na funkcích lesa jako složce životního prostředí se blíží k hodnotě 100 miliard Kč. V případě, že v bezzásahovém území NP Šumava odumřelo 10.000 ha lesních porostů (v roce 2013 se objevila v médiích informace, že odumřelo 16.000 ha lesa), jedná se přibližně o 3,5 miliónů m³ dřevní hmoty ponechané k samovolnému rozpadu. Faktickou škodu na dřevní hmotě je možno vyčíslit na cca 5,25 až 10 – miliard Kč, nehledě ke skutečnosti, že rozpadem této dřevní hmoty se postupně uvolňují stovky tisíc tun uhlíku ve formě CO² (skleníkového plynu) do ovzduší. Stejně tak dochází k roční ztrátě na produkci kyslíku ve výši desítek tisíc tun.

Další škody (za poškození lesů sousedních vlastníků – škoda z předčasného smýcení lesních porostů, včetně ztráty při prodeji kůrovcového dříví) je možné vyčíslit v desítkách miliónů Kč. Dále je nutno upozornit na skutečnost, že např. v roce 2008 obdržel NP Šumava z veřejných zdrojů 326 miliónů Kč formou dotací. Před vyhlášením NP Šumava v roce 1991 tehdejší organizace, které obhospodařovaly tyto lesy, vytvářely v rámci své hospodářské činnosti zisk a zaměstnávaly značný počet místních obyvatel.

Současná vysoká nezaměstnanost v této oblasti by se mohla významně snížit při obnově poškozených šumavských lesů.

Zejména po roce 2007 dochází prokazatelně k porušení ustanovení § 2 Nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 o zřízení Národního parku Šumava, kde je uvedeno, že posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a zachování typického vzhledu krajiny. Osobně jsem přesvědčen, že dochází i ke zhoršení přírodních poměrů v důsledku bezzásahovosti, což není v souladu s ustanovením § 15 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., kdy veškeré využití národního parku musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. Rozsáhlé plochy bezlesí (holin), odumřelých lesních porostů a snížení retenční schopnosti daného území prokazují porušování tohoto ustanovení zákona.

V zákoně č. 289/1995 Sb., o lesích se v úvodním § 1 uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. Současný stav šumavských lesů však není v souladu tímto ustanovením zákona.

Společenský význam lesa H. Weidinger (Forstamt der Stadt Wien) popisuje takto popisuje:
„Lesy jsou skutečným produkčním zárukem. Zvláštní význam nabývají jejich obecně prospěšné funkce. Lesy to jsou zelené plíce a vynikající regulátor klimatu. Ze vzduchu filtrují prach a škodlivé látky, zpomalují proudění vzduchu a působí na vyrovnávání teploty. Lesy jsou ale také zdrojem čisté, pitné vody, hromadí a čistí velká množství srážek a regulují oběh vody daleko za hranicemi svého ekosystému.“

Před schválením zákona o NP Šumava by zákonodárci měli vycházet ze současného stavu lesů Šumavy a schválit takový zákon, který bude ve prospěch šumavských lesů a zároveň i všech občanů a naváže na základní princip uvedený již v roce 1933 při vyhlášení státní přírodní rezervace Trojmezna hora, kdy těžba dřeva byla fakticky omezena pouze na zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích kalamit. Před schvalováním zákona o NP Šumava by měli zákonodárci vycházet z vědeckých poznatků všech vědců a lesnických odborníků. Bylo by velice vhodné vycházet zároveň i ze zkušeností našich předků, kteří nám dokázali zanechat nádherné a cenné lesy Šumavy do doby vyhlášení NP.

Neodborné a nepochopitelné rozhodování zejména po roce 2007 mělo za následek ekologickou katastrofu, kterou budeme napravovat mnoho desítek let popř. stovek let se zjištěním, že některé škody jsou již nevratné.

Dovolím si uvést, že v roce 1991 jsem se spolupodílel na zpracování podkladů pro důvodovou zprávu k Nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991, kterým byl zřízen Národní park Šumava. Od roku 1991 až do počátku roku 2008 jsem pracoval jako vedoucí oddělení ochrany lesa ČIŽP na OI České Budějovice.

Ing. Karel Simon

soudní znalec v oboru lesní hospodářství,

odvětví funkce lesů v krajinném (přírodním a životním) prostředí

10.5.2013

Význam lesa (funkce lesa)

- Zdroj [dříví](#). Lesy poskytují cennou obnovitelnou surovinu využívanou ve stavebnictví, papírenství, při výrobě nábytku a mnoha dalších předmětů ze dřeva. V rozvojových zemích převažuje stále poměrně primitivní energetické využití. Používání biomasy k energetickým účelům ovšem zažívá určitou renesanci i v Evropě, zejména díky plantážím rychle rostoucích dřevin ([topoly](#), [vrby](#)...). Ve většině vyspělých zemích jsou zavedena zákonná omezení, které znemožňují nadměrnou [exploataci](#) lesních porostů. Zejména středoevropské lesnictví je charakteristické propracovanými metodami hospodaření a je prvním hospodářským odvětvím, kde se již v 18. století začaly díky principu [výnosové vyrovnanosti](#) uplatňovat myšlenky tzv. [trvale udržitelného rozvoje](#). (Více viz samostatný článek [Lesnictví](#)).
- Cenný [krajinný prvek](#) s vysokou [biodiverzitou](#). Vysoká biodiverzita je posílena především vertikální strukturou porostu - v přírodním lese jsou většinou zastoupena všechna vegetační patra a věkové kategorie stromů, v [hospodářském lese](#) (zvláště v monokulturách) je biodiverzita nižší. Tropické pralesy jsou považovány za místo s největší biodiverzitou na Zemi (tzv. biodiversity hot-spot).
- Místo pro [rekreaci](#). Je prokázáno, že les působí blahodárně na lidskou psychiku. Za turisticky nejatraktivnější krajinu je Čechy považována krajina, v níž les a bezlesí jsou v poměru cca 2:1.
- "Plíce [planety](#)" [Země](#). Lesy jsou významným zdrojem [kyslíku](#) (spolu s planktonními řasami [oceánů](#)). Les dále zachycuje [prachové](#) částice a podílí se na odstraňování některých škodlivých látek ze vzduchu. Lesy ve své biomase poutají významné množství [oxidu uhličitého](#). Výsadba nových lesů je považována za jeden z možných způsobů snižování koncentrace tohoto plynu v atmosféře.
- Protierozní funkce. Výsadba lesních pásů snižuje odnos půdy zejména ve svažitých terénech na naprosté minimum. 1 cm půdy z kukuřičného pole zmizí v průměru za 15 let, z obilného cca za 300 let, ale z lesa až za několik tisíc let (tempo vytváření nové půdy je zde rychlejší).
- Stabilizace [klimatu](#). Les představuje ekosystém s největší konstantou drsnosti, tj. klade největší odpor proti [větrům](#). Dále se v lese vytváří specifické [mikroklima](#), které snižuje [teplotní extrémy](#) a udržuje stabilně vlhčí ovzduší. Při [srážkách](#) dochází k jejich rovnoměrnějšímu rozdělení, neboť [intercepce](#) listy stromů představuje až 30 % celkových srážek. („V lese prší dvakrát“ - jednou během deště a podruhé po něm, když kape voda ze stromů.)
- Protipovodňová ochrana. Rovnoměrnější rozdělení srážek spolu s vysokou schopností sorpce mechového patra snižuje extrémní odtoky z lesních povodí a tím i riziko vzniku povodní. Je známým faktem, že extrémní „stoleté“ [povodně](#), které známe v současnosti, začaly vznikat až v souvislosti se středověkým [odlesňováním](#) pohraničních pohoří^[zdroj?]. Ochranná protipovodňová úloha smrkových stejnověkých monokultur je navíc o něco nižší než u přirozených smíšených lesů.

Kůrovcová kalamita v Národním parku Šumava a její dopady na přírodní a životní prostředí - odborné vyjádření k současnému stavu

Po roce 2007, kdy nebyla zpracována veškerá kůrovcová kalamita a bylo ponecháno nejméně 140.000,- m³ dřevní hmoty k samovolnému vývoji včetně bezzásahových území na ploše 21 % rozlohy NP (přibližně 11.500 ha), došlo k nebyvalé gradaci kůrovců a jejich rozšíření na další území. Tento stav v roce 2009 lze hodnotit jako ekologickou katastrofu.

Opatřením MŽP č.j. 48452/ENV/07 došlo k prodloužení povinnosti zpracovat kalamitní dříví (po orkánu Kyrill) až do 31. 12. 2007. Po 30. 6. 2007 nebylo zpracováno 270.000 m³ kalamitního dříví. Tímto opatřením MŽP došlo k porušení ustanovení § 4 vyhl. č. 101/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kdy ze zákona vyplývá povinnost zpracovat veškeré polomové dříví do 30. 6. běžného roku.

V zákoně č. 289/1995 Sb., o lesích v úvodním § 1 se uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. Funkce lesa jsou přínosy podmíněné existencí lesa, které se člení na produkční a mimoprodukční (shodné s pojmem společenské) funkce lesa (§ 2 citovaného zákona).

Lesy jsou základem života na Zemi. Budeme-li trvale udržovat lesy, udržíme trvalý život.

„Lesy poskytují mnoho užitku: zajišťují surovinu pro obnovitelné a životnímu prostředí neškodící produkty a hrají důležitou roli v globální biologické diverzitě i v koloběhu uhlíku. Svými účinky jsou zcela nepostradatelné pro životní prostředí i zajišťování ochranných, sociálních a rekreačních funkcí, zvláště vzhledem ke stále více se urbanizující společnosti“ (Deklarace “Evropské lesy – společný prospěch, sdílení odpovědnosti“, stručný výtah – Prof. Ing. Ilja Vyskot).

Nařízením vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 byl zřízen Národní park Šumava a zároveň byly stanoveny podmínky jeho ochrany. Vláda ve svém nařízení stanovila, že posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a mj. i zachování typického vzhledu krajiny. V důvodové zprávě k nařízení vlády č. 163/1991 Sb., ze dne 20. března 1991 (podklady k důvodové zprávě zpracovali Ing. Matas, Ing. Polák a Ing. Simon), je mj. uvedeno, že území Šumavy patří k nejzachovalejším částem krajiny nejen v České republice, ale i ve střední Evropě. Šumava je tvořena relativně zdravými lesními porosty a spolu s Bavorským lesem vytváří nejrozsáhlejší středoevropský komplex, na Šumavě se nacházejí pestřejší a stabilnější ekosystémy a přírodně významnější, než na straně bavorské.

Zřízením Národního parku Šumava a stanovením jeho ochranných podmínek mělo dojít jen v malé míře a s dostatečným časovým odstupem k omezení lesnických zájmů a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě.

Lesnictví bylo v důvodové zprávě popsáno jako nejvýznamnější plošná aktivita na území národního parku se zřetelem na jeho zvláštní poslání, což bylo rozuměno jako zlepšení společenských funkcí lesa, tj. funkcí lesa jako složky životního prostředí.

Ochrana Šumavské přírody

Lesy byly před zřízením Národního parku Šumava (dále jen NP) lesnický obhospodařovány, byly relativně zdravé a byly součástí nejrozsáhlejšího středoevropského lesního komplexu (Zelené plíce Evropy). Součástí lesů byla chráněná území (Trojmezna, Prameny Vltavy a další), kde se nacházely nesmírně cenné lesní ekosystémy (lesní porosty ve věku 200 až 400 let), které byly tehdejšími vlastníky, generacemi lesníků a státem chráněny.

Ochrana Šumavské přírody má dlouholetou tradici, kdy např. v roce 1858 byl vyčleněn Boubínský prales z hospodářské činnosti, od roku 1911 je chráněno Černé a Čertovo jezero. V roce 1933 byly vyhlášeny státní přírodní rezervace např. Trojmezna hora, Rokytecká slat', Jezerní slat' a další. V roce 1950 došlo vyhláškou Ministerstva školství, věd a umění č. 85 ze dne 9. ledna 1950 k obnovení a rozšíření přírodní rezervace Trojmezna hora. Těžba dřeva byla fakticky omezena na zabránění nebezpečí možného rozšíření hmyzích kalamit. M.j. je zde uvedeno, že tento závazek platí i pro každého dalšího nástupce v držbě. V šedesátých letech došlo k vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Šumava a na konci sedmdesátých let byla ve stejných hranicích vyhlášena Chráněná oblast přirozené akumulace vod Šumava.

Zásluhou mnoha generací lesníků převzal v roce 1991 NP zdravé lesy a nesmírně cenné lesní ekosystémy, které byly do té doby již právními předpisy chráněny.

Zřízením NP v roce 1991 mělo dojít k zachování lesnických zájmů a to v souladu s dlouhodobými zájmy ochrany přírody na Šumavě a zachování nebo zlepšení přírodního prostředí a předání zdravých lesů následujícím generacím. Záměrem zřízení NP bylo mj. navázat na zkušenosti předcházejících generací včetně poučení z minulých kůrovcových kalamit (v letech 1870 až 1878 a let následných) a využít nejnovějších poznatků v ochraně lesa.

Přírodní procesy byly zachovány nejen ve výše uvedených rezervacích až do vyhlášení NP. Existence staletých lesních porostů prokazovala, že případné zásahy proti hmyzím škůdcům neměly na tyto lesní porosty žádný negativní vliv, naopak tím došlo k jejich zachování. Stejně tak nedocházelo opatřeními proti hmyzím škůdcům k žádnému negativnímu vlivu na přírodní procesy daného území.

Přírodní prostředí

Přírodní prostředí zobrazuje 9 podkategorií a to je Biosféra, Fyzikální pole, Klima, Lesy, O vzduší, Půda a horninové prostředí, Pojmy prostředí, Povrchové a podzemní vody a Země. Prostředí se skládá ze všech faktorů a jevů vně organismu, které na tento organismus působí (jde o faktory fyzikální, chemické, nebo biotické – jiné organismy).

Lesy

Negativní dopady na lesní porosty (v důsledku nastupujících kůrovcových kalamit) byly zjišťovány v krátké době po zřízení NP Šumava, kdy došlo k vyhlášení bezzásahových zón. Na počátku roku 1993 reagoval tehdejší ministr životního prostředí Ing. Benda na podnět pracovníků ochrany lesa České inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP) ve věci hrozící kůrovcové kalamity zřízením kalamitního štábu. Již v té době nechtěl pan ministr podcenit negativní dopady kůrovcové kalamity na přírodní a životní prostředí v NP. Pracovníci ochrany lesy ČIŽP byli v roce 1993 členy kalamitního štábu a fakticky rozhodovali o prioritách zpracování kalamity. Na základě rozhodnutí kalamitního štábu bylo jen v prvních zónách vytěženo více než 19.000,- m³ kůrovcového dříví. Tímto opatřením došlo k likvidaci veškerého kůrovcového dříví v NP Šumava. Pro zajímavost uvádím, že před zřízením NP Šumava bylo za celý rok 1990 zpracováno pouze 6.453,- m³ kůrovcového dříví na celém území NP, tj. 0,1 m³ kůrovcového dříví na 1 ha. Tehdejší organizace, které na tomto území lesnický hospodařily, předaly nově vzniklému NP lesy, ve kterých nebylo potřeba provádět jakákoliv zvýšená opatření proti kůrovcům, postačilo pouze dodržovat osvědčená pravidla v ochraně lesa.

Bez ohledu na negativní vyjádření lesnické odborné veřejnosti, nesouhlasu některých politiků, včetně pana prezidenta, velké části veřejnosti a drtivé většiny šumavských obyvatel, docházelo k postupnému rozšiřování bezzásahových území, až na současných cca 21 % rozlohy NP.

Oficiálně bylo uvedeno, že bylo ponecháno 140.000,- m3 dřevní hmoty (Dle Opatření MŽP č.j. 48452/ENV/07 bylo k 30.6. 2007 nezpracováno 270.000 m3) nezpracované větrné kalamity po orkánu Kyrill v roce 2007 samovolnému vývoji nastartovalo spolu s bezzásahovým režimem v NP nebývalou gradací kůrovce a zároveň gradací škod na přírodním a životním prostředí (osobně jsem na tato rizika v roce 2007 a v následném roce upozorňoval vedení ČIŽP, vedoucí pracovníci ČIŽP na podněty a stížnosti nereagovali). V současné době můžeme tento stav nazvat ekologickou katastrofou, kdy budoucí generace se budou muset vypořádávat s jejími následky. V tomto případě není příčinou sama příroda, ale rozhodnutí konkrétních odpovědných pracovníků, včetně nečinnosti dozorových orgánů.

Z veřejných zdrojů lze zjistit, že od počátku zřízení NP v roce 1991 do konce roku 2008 bylo vytěženo 1.008.473,- m3 kůrovcového dříví a zároveň docházelo k dalšímu odumírání lesních porostů na ploše 3.000,- až 5.000,- ha. Při průměrné zásobě 350,- m3 na 1 ha můžeme konstatovat, že do konce roku 2008 došlo k odumření lesa na ploše cca 4.000,- ha, což představuje 1.050.000 až 1.750.000 m3 dřevní hmoty (přesné údaje nejsou veřejně dostupné). Toto množství bylo ponecháno v lesních porostech k samovolnému rozpadu. Vytěžením 1.008.473,- m3 kůrovcové hmoty vznikly holiny (v případě, že neexistovala přirozená obnova) o výměře přibližně až 3.000 ha.

V samotném roce 2008 byla evidována kůrovcová těžba ve výši 119.603,- m³ a nejméně stejný objem dřevní hmoty odumřel. Jedná se o plochu o výměře cca 680 ha holin (v případě, že neexistovala přirozená obnova) a odumřelého lesa (popř. stromové etáže), což představuje necelých 250.000,- m3 dřevní hmoty.

Ještě v polovině roku 2009 uváděl NP (stejně tak vedení MŽP), že dojde ke stejnému rozsahu kůrovcových těžeb (119.603 m3) a odumření lesních porostů jako v roce 2008. NP uveřejnil, že k 31. 7. 2009 je zpracováno kůrovcové dříví v množství 51.790,- m3, k 31. 8. 2009 ve výši 139.210,- m3 a do konce roku 2009 je to již 297.960 m3. Pouze toto množství představuje od 1. 1. 2009 do konce roku 2009 dalších 851,- ha holin, popř. vytěžených lesních porostů, kde se již nachází přirozená obnova.

Lze předpokládat, s ohledem na současný stav, že rozsah odumřelých ploch se zvýšil na konci roku 2009 na 5.000 – 6.000 ha, což nemá v historii NP, ale i v předcházejících letech obdobu. Je nezbytné uvést, že část (minimálně 60.000 m3, odhady jiných odborníků uvádějí daleko vyšší čísla) vytěženého kůrovcového dříví byla v roce 2009 opožděně zpracována. Tuto skutečnost uvedla expertní skupina Ing. J. Vovesného.

Rozsáhlá bezzásahová území a velký rozsah nezpracované větrné kalamity v NP mají zejména v posledních letech negativní dopady na lesy sousedních vlastníků (§ 32 odst. 6 lesního zákona), což prokazují jejich výrazně vyšší těžby kůrovcového dříví. Tato skutečnost zvyšuje rozsah poškození přírodního a životního prostředí a má i negativní ekonomický dopad (ekonomická ztráta při prodeji 1m³ kůrovcového dříví se pohybuje v rozsahu 300 až 500 Kč).

Vedení NP ve svých prohlášeních ujišťuje veřejnost, že se fakticky nic neděje, že dochází k obnově lesních porostů a nejednomu politikovi ukazuje části území, kde se vyskytuje přirozená obnova lesa (prohlašuje, že se jedná o moderní lesnictví). Pracovníci NP již neuvádějí, že tato přirozená obnova lesa v jednotlivých lesních porostech vznikla před odumřením lesních porostů (popř. před zahájením kůrovcových těžeb), anebo tyto plochy byly do roku 2004 uměle zalesněny. V mrtvém lese fakticky nemůže vzniknout žádná přirozená obnova. Přirozená obnova lesa vždy byla a je jedním z hlavních způsobů využíváním při obnově lesa, což je běžné i v hospodářských lesích. V lesích NP se však nacházejí stovky ha holin, které na rozdíl od ostatních lesů, na základě rozhodnutím MŽP nejsou v zákonné (dvouleté) lhůtě zalesněny.

Na rozsáhlých plochách monokulturního smrkového lesa, s tak rychlým rozpadem v důsledku žíru kůrovců, s jakým se v NP setkáváme, nemůže vzniknout významná přirozená obnova. Fakticky je přerušena na těchto lokalitách přirozená obnova lesa a jsou likvidovány dvouetážové lesní porosty na dlouhá desetiletí.

Rozhodnutím MŽP ze dne 30. 1. 2008 byla NP udělena výjimka ze zalesňovací povinnosti a to ve prospěch účelového hospodaření v lesích (odborně a právně nezdůvodněno). Dle tohoto rozhodnutí se lhůta pro zalesnění holin prodlužuje až na 30 let. V odůvodnění je uvedeno, že je to v souladu se záměry péče o lesní ekosystémy dle zonace a vývojových fází lesa, uvedených v platném „Plánu péče o NP“. Toto rozhodnutí se snaží legalizovat zhoršení stavu přírodního prostředí v NP. Dle mého názoru nelze rozhodnutím MŽP měnit podmínky uvedené v nařízení vlády č. 163/1991 Sb., ze dne 20. března 1991. Zalesňovací povinnost je tak přenesena na další generace. Je otázkou, zda bude po 30 ti letech reálné všechny holiny vůbec ještě zalesnit.

ČIŽP na svých webových stránkách zveřejnila rozhodnutí, dle kterého je vlastníkově hospodářského lesa uložena pokuta ve výši 200.000,- Kč za ohrožení životního prostředí ve věci nezalesnění holin na ploše 6,38 ha v zákonné lhůtě dvou let. V odůvodnění je mj. uvedeno: „na velké nezalesněné ploše dochází k degradaci stanoviště v důsledku nadměrného působení extrémních teplot, rozrůstá se zde agresivní buřeň, která zhoršuje podmínky pro obnovu lesa a je zde výrazně omezeno plnění veřejně prospěšných funkcí lesa“.

Samo MŽP na počátku měsíce září roku 2009 uvedlo v médiích, že v NP je více než 800 ha starých nezalesněných holin. V tomto případě se jedná o porušení zákonné povinnosti, ale také o degradaci stanoviště, zhoršení podmínek pro obnovu lesa a o výrazné omezení plnění mimoprodukčních (společenských) funkcí lesa. Opět je třeba si položit otázku, proč ČIŽP nepostupuje stejně, jako vůči vlastníků hospodářských lesů.

ČIŽP postupuje obdobně při zjištění včas nezpracovaného kůrovcového dříví, za zjištěné nedostatky ukládá pokuty zejména vlastníků lesů hospodářských. Sankce jsou ukládány za ohrožení, popř. poškození životního prostředí v lesích. Ač bylo vedení ČIŽP upozorněno na rizika kůrovcové kalamity a prokazatelně opožděně zpracované kůrovcové dříví v NP Šumava, lze konstatovat, že na podněty a stížnosti fakticky nereaguje. Např. v roce 2008 nebyla provedena žádná kontrolní akce v jihočeské části NP, tento přístup ČIŽP by byl v minulém období považován za nezákonný. V tomto případě si musíme klást otázku, zda ČIŽP se při své dozorové činnosti řídí zákonem nebo jinými zájmy. V této věci si opět dovolím připomenout materiál expertní skupiny vedené panem Ing. J. Vovesným ve věci kůrovcové kalamity v NP Šumava (webové stránky Krajského úřadu Jihočeského kraje). Je asi opravdu pouhou náhodou, že všichni pracovníci ochrany lesa ČIŽP, kteří na dopady bezzásahovosti, popř. i na jiné porušení zákona upozorňovali, museli ze svého pracovního místa v roce 2008 a 2009 dobrovolně odejít. Hospodářské lesy zajišťují produkci dřevní hmoty a zároveň i společenské funkce lesa (funkce lesa jako složku životního prostředí). Dle tvrzení některých „ochránců přírody“ v NP Šumava nejde o „dřevo“, ale jak se můžeme přesvědčit, fakticky jim nejde ani o přírodní a ani o životní prostředí.

Žádný právní předpis nezakazoval a nezakazuje v 1. zónách asanovat (zpracovávat) kůrovcové dříví. Pouze v ustanovení § 22 zákona č. 114/1992 Sb., je uvedeno, citace: „ustanovení o zásazích proti škůdcům (zákon o lesích), o případech mimořádných okolností a o případech nepředvídatelných škod, lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody“. Toto ustanovení v žádném případě neopravňuje dotčený státní orgán, aby svým nesouhlasem poškozoval přírodní a životní prostředí.

Lesní půda, povrchová a podzemní voda

Lesní půda je negativně ovlivňována v bezzásahových územích NP, kde došlo k odumření lesních porostů v důsledku žíru kůrovců a na rozsáhlých holinách po těžbách kůrovcového dříví (zejména tam, kde nebylo dostatečné množství přirozené obnovy) jsou vlivem vysoušení a oslunění prokázány výrazné ztráty humusu a živin z lesních půd. Dochází k mineralizaci nadložního humusu, jeho rozpadu a rozpadu mechových porostů a ke změně teplotního režimu krajiny. Nadložní humus je důležitý nejen pro přímé zadržení vody, ale zároveň zlepšuje vsak do půdy a odtokové poměry. Vznikem holin (obdobně odumřelého lesa) na velkých plochách dochází ke změně vodního a teplotního režimu krajiny.

Negativní vliv změn lesních ekosystémů na hydrologický režim v NP Šumava byl prokázán již vědeckým pozorováním z let 1998-1999, popř. 2004. Bylo zjištěno, že vyrovnanost odtokových poměrů, nejnižší kulminační průtoky byly dosahovány ve zdravém lese, ve kterém byly naměřeny nejmenší rozdíly mezi maximálními a minimálními průtoky v porovnání se suchým stojícím lesem a holinou.

Celé území NP Šumava je zahrnuto do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a odpovídá hranicím CHKO Šumava (nařízením vlády č. 40/1978 Sb.) podle zákona o vodách. V CHOPAV mají být uplatňována ochranná opatření, jejichž cílem je zabránit snižování vodního potenciálu území, nepříznivým změnám jakosti vod a takovým zásahům do přírodních poměrů, které by mohly negativně ovlivnit vodohospodářskou funkci území (přirozená retenční schopnost a možný zdroj pitné vody).

Vliv stavu šumavských lesů na výši hladiny řeky Vltavy

Stav vody řeky Vltavy před narušením lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcem a po něm v letech 1859 – 1920 (autor J. Šonka)

Narušení lesů Šumavy vichřicemi a kůrovcovou kalamitou v letech 1868 až 1876 bylo v rozsahu cca na 11.000 ha (dle Pfeffera z roku 1947).

Hodnoty jsou uváděny v cm.

Minimální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění snižovaly:

z -18,6 cm v letech 1859 až 1868 na -18,0 cm v letech 1869 až 1870, -24,25 v letech 1871 až 1874, -30,70 v letech 1875 až 1884, -46,33 v letech 1885 až 1890, - 63,40 v letech 1891 až 1900, - 65,80 v letech 1901 až 1910, - 67,20 v letech 1911 až 1920 pod normálem (382,64 cm).

Maximální stavy vody Vltavy v Českých Budějovicích se po odlesnění zvyšovaly:

z +128,30 cm v letech 1859 až 1868 na +137,00 v letech 1869 až 1870, +123,75 v letech 1871 až 1874, +190,80 v letech 1875 až 1884, +187,00 v letech 1885 až 1890, +180,30 v letech 1891 až 1900, +144,40 v letech 1901 až 1910, +138,00 v letech 1911 až 1920.

Průměrný roční stav vody Vltavy v Českých Budějovicích:

+15,20 cm v letech 1859 až 1868, +14,50 v letech 1869 až 1870, +1,25 v letech 1871 až 1874, +6,70 v letech 1875 až 1884, -6,33 v letech 1885 až 1890, -25,10 v letech 1891 až 1900, -30,90 v letech 1901 až 1910, -45,43 v letech 1911 až 1920.

Na snížení retenční schopnosti lesů, zamokřených, zavlažovaných luk a rašelinišť, zvýšení a snížení odtoků vody upozorňoval J. Šonka v letech 1997, 2003, 2004 a to nejen ve vztahu na kolísání klimatu nebo jeho změny.

Na základě výše uvedeného historického měření ve vztahu k rozsáhlým plochám odumřelých lesů a vzniklých holin po kůrovcových těžbách dojde k negativnímu dopadu na odtokový režim vodních toků – především Vltavy.

Dle prohlášení OLH České akademie zemědělských věd vznikne v roce 2010 plocha 10.000 ha až 15.000 ha odumřelých lesů popř. bezlesí v NP Šumava. Tato plocha se však zvětší o rozlohu kůrovcových těžeb v sousedních lesích, zejména v lesích, na kterých hospodaří Lesy ČR s.p. a Vojenské lesy. Uvedené údaje prokazují, že se jedná o výrazně větší poškození šumavských lesů, než ke kterému došlo v letech 1868 až 1876.

V období extrémních srážek, popř. jarního tání sněhu se zvyšuje riziko z následných škod z ničivých povodní. V případě, že nastanou suchá období, je reálným předpokladem, že bude nedostatek vody, který postihne rozsáhlá území.

Je otázka, zda v této věci nedochází k obecnému ohrožení? Zachování zdravých lesů sníží dopady případných extrémních srážek a následných škod v důsledku povodní, celé území NP Šumava je zahrnuto do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod. Je otázka, proč tento společenský význam lesů není základní prioritou zejména samotného MŽP a vedení NP Šumava.

Dovolím si opakovaně uvést ustanovení § 1 zákona č. 285/1995 Sb., o lesích, kde je uvedeno, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm.

Klima

Klima je významně ovlivňováno odumíráním lesů a vnikem holin na rozsáhlých územích. Tím dochází ke snižování produkce kyslíku a možnosti vázat uhlík v dřevní hmotě (popřípadě ve stromové biomase). Živé stromy ve vegetačním období mají schopnost odnímat CO₂ z atmosféry a při procesu fotosyntézy dochází k vytváření biomasy (vázaní uhlíku ve stromové biomase a jeho akumulaci) a uvolňování kyslíku zpět do ovzduší.

Do roku 2008 na ploše 6. 880 ha odumřelého lesa a holin (plochách po kůrovcových těžbách) v NP dochází k roční ztrátě přibližně 24.000,- tun na produkci kyslíku a přírodní prostředí je ochuzeno o možnost vázat přibližně 9.000,- tun uhlíku. Obnovované lesní porosty (přirozeně či uměle) mají ve svém počátku minimální schopnost vázat uhlík a produkovat kyslík. Tento deficit bude trvat mnoho desítek let.

Na ploše 4.000 ha (odumřelý les) je ponecháno 1.400.000 m³ k samovolnému rozpadu. Z této rozpadající se stromové biomasy se uvolňuje uhlík a dochází k postupnému uvolňování přibližně 280.000,- tun uhlíku ve formě CO₂ (skleníkového plynu) do ovzduší.

Těžba kůrovcového dříví ve výši dosahující skoro 300.000 m³ dřevní hmoty a rozsáhlé odumřelé lesní porosty v roce 2009 výrazně zvýší negativní dopady na přírodní a životní prostředí.

Je míněn boj proti oteplování klimatu ze strany MŽP opravdu vážně?

Ptačí oblast Šumava

Narižením vlády č. 681/2004 byla vymezena Ptačí oblasti Šumava. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro následující druhy ptáků - např.: Kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), Sýce rousného (*Aegolius funereus*) a Datlíka tříprstého. Výskyt těchto ptáků je vázán na souvislé staré jehličnaté lesy.

Plochy odumřelých lesních porostů a rozsáhlé kůrovcové holiny mají negativní vliv na stav biotopů výše uvedených druhů ptáků (popř. dalších druhů chráněných narižením vlády č. 681/2004). Uvedené druhy jsou zařazeny podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Poškozením jejich biotopů, tak dochází i k porušování zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vzhled krajiny a krajinný ráz

V nařízení vlády č. 163 ze dne 20. března 1991 bylo mj. uvedeno, že posláním parku je zachování typického vzhledu krajiny. Rozsáhlé plochy odumřelých lesů a kůrovcové holiny výrazně mění vzhled krajiny a krajinný ráz. Hluboké šumavské hvozdy, které měly být chráněny pro jejich jedinečnost a cennost, nahradily mrtvé lesy, torza jednotlivých souší a velké kůrovcové holiny. Je otázkou, proč vláda dosud neprovedla kontrolu plnění svého nařízení z roku 1991, zejména ustanovení, kde je uvedeno, že posláním NP je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí a mj. i zachování typického vzhledu krajiny. Výše uvedené skutečnosti prokazují, že nařízení není dodržováno, neboť na ploše minimálně 8.000 ha NP (včetně roku 2009) došlo ke zhoršení přírodního prostředí a k výrazné změně vzhledu krajiny a krajinného rázu.

Životní prostředí a škody na životním prostředí (na funkcích lesa jako složce životního prostředí) Jednou ze základních složek přírodního prostředí je les, který má rozhodující vliv na životní prostředí lidí. Každá rozumná společnost své lesy chrání a má k nim úctu, navazuje na práci předcházejících generací a dělá vše proto, aby lesy jako národní bohatství mohla předat následujícím generacím. Naše společnost má toto zakotveno v zákoně o lesích, v ustanovení § 1 je uvedeno, že les tvoří nenahraditelnou složku životního prostředí a je národním bohatstvím.

H. Weidinger (Forstamt der Stadt Wien) popisuje společenský význam lesa:

„Lesy jsou skutečným produkčním zázrakem. Zvláštní význam nabývají jejich obecně prospěšné funkce. Lesy to jsou zelené plíce a vynikající regulátor klimatu. Ze vzduchu filtrují prach a škodlivé látky, zpomalují proudění vzduchu a působí na vyrovnávání teploty. Lesy jsou ale také zdrojem čisté, pitné vody, hromadí a čistí velká množství srážek a regulují oběh vody daleko za hranicemi svého ekosystému.“

K posouzení, zda v důsledku odumření lesních porostů a těžeb kůrovcového dříví došlo ke škodě na životním prostředí, jsem použil pro odhad škod (újmu) na životním prostředí dvě na sobě nezávislé metodiky. Jedna z těchto metodik byla vypracována týmem prof. I. Vyskota na základě finančních grantů MŽP. Dle uvedených metodik a dalších informací získaných z veřejných zdrojů, lze odhadnout škodu na životním prostředí ve výši 5 až 8 miliónů Kč na 1 ha. Pouze za rok 2008 lze odhadnout škodu na životním prostředí v NP ve výši 3,4 až 5,4 miliard Kč. Škodu na životním prostředí v NP od roku 1991 do konce roku 2008 lze odhadnout na 34,- až 55,- miliard Kč. Lze předpokládat, že do konce roku 2009 vzrostly škody na životním prostředí (společenských funkcí lesa) v NP o dalších o 7 až 13 miliard Kč. V případě získání přesných informací o stavu poškození konkrétních lesních porostů, lze uvedené odhady upřesnit, popř. znaleckým posudkem prokázat. Na počátku měsíce září roku 2009 jsem fakticky stejný materiál (zejména ve vztahu k informacím publikovaným v polovině roku 2009) zaslal ministru ŽP. Do dnešního dne MŽP nereagovalo (MŽP se již v roce 2008 seznámilo se znaleckým posudkem, který řešil obdobnou problematiku týkající NP Šumava). ČIŽP opakovaně obdržela podněty ve věci ohrožení a poškození funkcí lesa jako složky životního prostředí a ve věci zhoršení přírodního prostředí v NP Šumava a opět fakticky nereaguje.

Závěr

V roce 1991 jsem se podílel na zpracování materiálů pro důvodovou zprávu k nařízení vlády o zřízení NP, v dalších letech jsem s kolegy upozorňoval na rizika ohrožení a poškození životního prostředí v NP v důsledku bezzásahovosti. Měl jsem to štěstí, že jsem mohl v roce 1991, popř. v dalších letech opět navštívit Prameny Vltavy, Trojmeznou a další lokality se staletými lesními porosty, které pamatovaly ještě takové osobnosti, jako byli Adalbert Stifter, Karel Klostermann a další. V současné době mohou návštěvníci Pramenů Vltavy a Trojmezné „obdivovat“ pouze

mrtvé lesy a torza stromů. Realizací myšlenky bezzásahovosti došlo ve velmi krátké době k odumření 200 až 400 let starých šumavských velikánů na uvedených lokalitách.

Naši předkové tyto nesmírně cenné lesy dokázali zachovat po staletí, bohužel, úzká skupina lidí svým nekompetentním jednáním rozhodla o jejich zániku.

Vedení NP i MŽP v posledním období ujišťovalo veřejnost, že kůrovec je pod kontrolou a ve stavu, se kterým se počítalo. Tato tvrzení jsou nepravdivá ve vztahu k současné výši kůrovcových těžeb – důkazem jsou rozsáhlé holiny (plochy vytěženého lesa) a rozsáhlé plochy odumřelého lesa v letošním roce. Výše kůrovcových těžeb a plochy odumřelého lesa jsou prokazatelně skoro až trojnásobné, než odhadovalo vedení NP ještě v polovině roku 2009. Ohrožení a poškození lesů v roce 2010 bude pravděpodobně výrazně vyšší jako v letošním roce, vzhledem k opožděné asanaci kůrovcového dříví a bezzásahovým zónám.

NP Šumava obhospodaruje přibližně 48.800 ha lesa (bez lesů měst a obcí), roční přírůst je na této rozloze 300.000 m³ dřevní hmoty. Pouze za rok 2009 došlo v lesích, které obhospodaruje NP Šumava k zásahu do podstaty lesa, nenahraditelné složky životního prostředí. Z lesa bylo vytěženo, popř. odumřelo 600.000 m³ dřevní hmoty (200 % ročního přírůstu zdravého lesa, vzhledem k rozsáhlé ploše odumřelých lesních porostů, bezzásahové území má rozlohu 15.815 ha, je skutečnost významně vyšší), čímž prokazatelně došlo k dalšímu výraznému zhoršení přírodního a životního prostředí. Základní zásadou lesníků (zakotvenou v zákoně o lesích) vždy bylo a je zajištění trvalosti a vyrovnanosti všech funkcí lesa, produkční a mimoprodukční – společenské funkce (§ 1 zákona o lesích). V úvodním § 1 zákona o lesích se uvádí, že účelem lesního zákona je stanovit předpoklady pro zachování lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm. Na úplný závěr si dovoluji uvést, že nedochází pouze ke škodám na přírodním a životním prostředí, ale i k majetkovým škodám, např. v bezzásahových územích (odumřelých lesních porostech) bylo ponecháno přibližně 2 miliony m³ dřevní hmoty k samovolnému rozpadu (je možné, že se jedná o výrazně vyšší množství) jedná se o škodu na státním majetku (dřevní hmotě) v hodnotě přibližně 4 miliard Kč. Nezanedbatelné jsou i ztráty při prodeji kůrovcového dříví, kdy v roce 2009 mohly tyto ztráty představovat přibližně 100 až 200 mil. Kč u NP Šumava. Zároveň s touto materiální škodou (v době hospodářské krize a nedostatku finančních prostředků na sociální služby a další oblasti veřejného života) např. dochází a bude docházet k postupnému uvolňování 300.000 až 500.000 tisíc tun uhlíku ve formě CO² do ovzduší, což přispívá k oteplování klimatu. Současně dochází a bude docházet k roční ztrátě přibližně 30.000 až 50.000 tun na produkci kyslíku a přírodní prostředí je ochuzeno o možnost ročně vázat více než 10.000 až 20.000 tun uhlíku stromovou biomasou. Obdobné negativní dopady lze prokázat na dalších podkategoriích životního prostředí.

Pouze v roce 2008 obdržel NP Šumava 326 miliónů Kč dotací z veřejných prostředků (informace z veřejných zdrojů) na svoji činnost (za tři roky se jedná o skoro 1 miliardu Kč). V této souvislosti je nezbytné uvést, že lesnické organizace před zřízením NP Šumava vytvářely zisk a zabezpečovaly zaměstnanost místního obyvatelstva. Je nezbytné si klást otázku, zda nejsou vydávány veřejné finanční prostředky na zhoršování přírodního a životního prostředí? Přílohou tohoto materiálu je dopis adresovaný ministru životního prostředí ze dne 1. 9. 2009, který poukazuje na nečinnost České inspekce životního prostředí ve věci podnětů a stížností ve vztahu k NP Šumava (mj. byl výše uvedený materiál přílohou podnětu). Ministr životního prostředí na tento podnět nereagoval. Lze prokázat, že i po 1. 9. 2009 nebylo reagováno ze strany České inspekce životního prostředí na další podněty. Tyto podněty se týkaly zhoršování přírodního prostředí v NP Šumava a škod na lesích sousedních vlastníků.

2009

Ing. Karel Simon

Přírodní krajina

Je to původní [krajina](#), v odlehlých a nepřístupných oblastech, které se vyvíjí bez [zásahu člověka](#). Na jejím vzniku se podílí přírodní krajinnotvorné procesy bez lidského vlivu. Vzhled přírodních krajin je výsledkem působení vnitřních a vnějších přírodních činitelů. Dnes se přírodní krajiny vyskytují jen v omezené míře v obtížně přístupných oblastech, v [pouštích](#) a [bažinatých](#) územích. Představují je také zbytky dosud málo dotčených [deštných pralesů](#).

Bezzásahovost, byla pravděpodobně dobrý byznys, kdy zástěrka ochranou přírody (přírodních procesů) se bezvadně hodila. Po roce 2007 se tento záměr nějak vymkl a hledala další zástěrka jako je divočina. Vyčíslené škody např. při prodeji kůrovcového dřeva uvedené v dalších materiálech nemusí být jen z říše fantazie.

Dlouhodobě objem CO₂ v atmosféře vzrůstá. Když Charles Keeling začal měřit v roce 1958 množství oxidu uhličitého v atmosféře, činila hodnota 315 ppm. Předtím byla hodnota ještě nižší, jak se odvozuje z výzkumů ledu v Antarktidě. Před osmi sty tisíci lety byl objem CO₂ atmosféře mezi 200 a 300 ppm.